

MUZEJSKI VJESNIK 7

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

**GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšček, Branimir Šimek (tehnički urednik)
Vladimira Pavić

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 7 — OŽUJAK 1984.

GOD. VII

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ:

ZAVIČAJNE ZBIRKE

— Franjo Horvatić: Zavičajne muzejske zbirke i problemi kadrova	3
— Zorko Marković: O stanju muzejskih zavičajnih zbirki i problemima u vezi s njima	4
— Marijan Špoljar: Diskusija o muzejskim zbirkama	6
— Martin Matiščin: O osnivanju i djelovanju zavičajnog muzeja Virje	8

MUZEOLOŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA

— Dragutin Feletar: Za optimalniju mrežu muzeja u sjeverozap. Hrvatskoj	13
— Ivanka Štager: Stalni postav »Tito Varaždinu — Varaždinu« u Gradskom muzeju Varaždin — Odjelu Muzej narodne revolucije	19
— Dragutin Feletar: Kiparski atelier — radionica i učionica	22
— Jasna Tomičić: Obnova muzeja narodne revolucije	25
— Ljerka Šimunić: Suradnja Gradskog muzeja Varaždin i varaždinske industrije svile, konfekcije i kišobrana	27
— Jasna Tomičić: Stari grad	31
— Marijan Špoljar: U povodu izložbe »Tri situacije«	32
— Miroslav Klemm: O djelovanju galerije »Disk kočnice« u tvornici disk kočnica SOUR »Varteks« u Varaždinu	36
— Željko Tomičić: Međunarodni znanstveni simpozij ranosrednjevjekovne arheologije u Nitri	38

STRUČNI ČLANCI

— Božidar Gerić: Bilješke o rekognosciranju i iskapanjima arheoloških terena u bjelovarskom kraju 1983. godine	45
— Zoran Homen: Pokusno sondiranje na ranosrednjevjekovnoj nekropoli u Popovcu	49
— Zorko Marković: O nekim nejasnim pitanjima kronologije brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj	52
— Željko Tomičić: Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972 — 1982. (I)	56
— Marina Šimek: O važnom paleontološkom nalazu nedaleko Ludbrega	65
— Prilog: Metoda gipsanja in situ	72
— Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Jurju u Trnju	81
— Željko Tomičić — Josip Vidović: Pokusna arheološka istraživanja naselja Goričan tijekom 1983. godine	84

— Josip Vidović — Željko Tomičić: Arheološka istraživanja u Goričanu 1983. godine	88
— Josip Vidović: Nastavak istraživanja perioda starijeg željeznog doba na lokalitetu Goričan '82	93
— Miroslav Klemm: Nekoliko planova Varaždina iz vlasništva Gradskog muzeja Varaždin	98
— Tomislav Đurić: Zaboravljena gotika Hrvatskog Zagorja — Sv. Jakov na Očuri	107
— Antun Stišćak: O jednom broju logoraša »Danice«	109
— Josip Fluksi: Dalmatinski narodni nakit u fundusu muzeja grada Koprivnice	113
— Josip Fluksi: Naprava za lov jazavaca	121
— Libuše Kašpar: Etnološka bibliografija novinskih članaka	122

VIJESTI

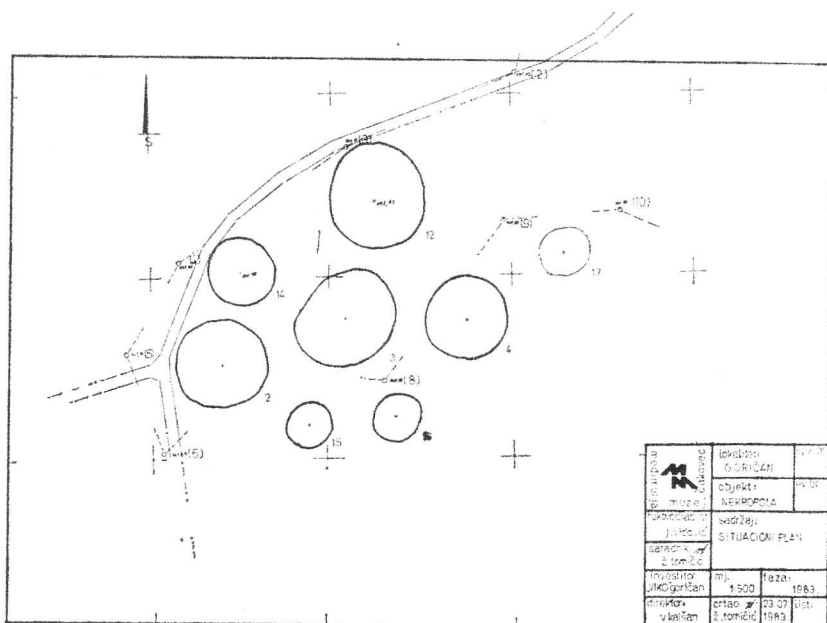
— Zorko Marković: Vrijedna knjiga o spomenicima kulture istočne Hrvatske	131
— Dragutin Feletar: Deveto izdanje Podravskog zbornika	133
— Dragutin Feletar: Monografija o Draganu Gažiju	131
— Dragutin Feletar: Dokumentirano kazivanje o NOB-u	135
— Tomislav Đurić: Prilozi za povijest varaždinskog bankarstva	136
— Vladimira Pavić: Deseti kongres Saveza Društava muzejskih radnika Jugoslavije	137
— Zorko Marković: Sastanak muzealaca Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske	137
— Vladimira Pavić: Izbor zaštićene građe iz fundusa MMČ	138
— Željko Tomičić: Afrička lovačka zbirka dr Zdravka Pečara u Muzeju afričke umetnosti u Beogradu	139
— Antun Kozina: Akcije muzeja 1983. godine — Likovne i druge izložbe u Krapini	140
— Ljubica Duić-Jovanović: Osnovan književni klub	144

AKCIJE	147
------------------	-----

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U GORIČANU 1983. god. (Preliminarni izvještaj)

Godine 1983. »Tvornica dječje obuće Viko« iz Goričanu nastavlja sa sufinanciranjem arheoloških istraživanja, na temelju potpisanog ugovora o kulturnoj suradnji između naših organizacija. Tim sredstvima istražena su tri grobna humka pod rednim brojevima 13—14 i 15 (vidi kartu 1), čime se nastavlja kontinuitet istraživanja nekropole u neposrednoj blizini tvornice.

Prilikom kopanja temelja za novu tvorničku halu, radnici su na javnome mjestu naišli na veći broj keramičkih fragmenata, te obavijestili direktora »Vika«. Pošto je obavješten muzej pristupilo se istraživanju, koje traje dva tjedna, a financira ih investor u ovome slučaju »Viko«, te ujedno koristimo ovu priliku da se najtoplije zahvalimo radnoj organizaciji kao i direktoru Blagus Stjepanu na financijskoj i moralnoj podršci. Tom prilikom istražen je poluze-munični objekt sa nizom vrlo vrijednih arheoloških eksponata.

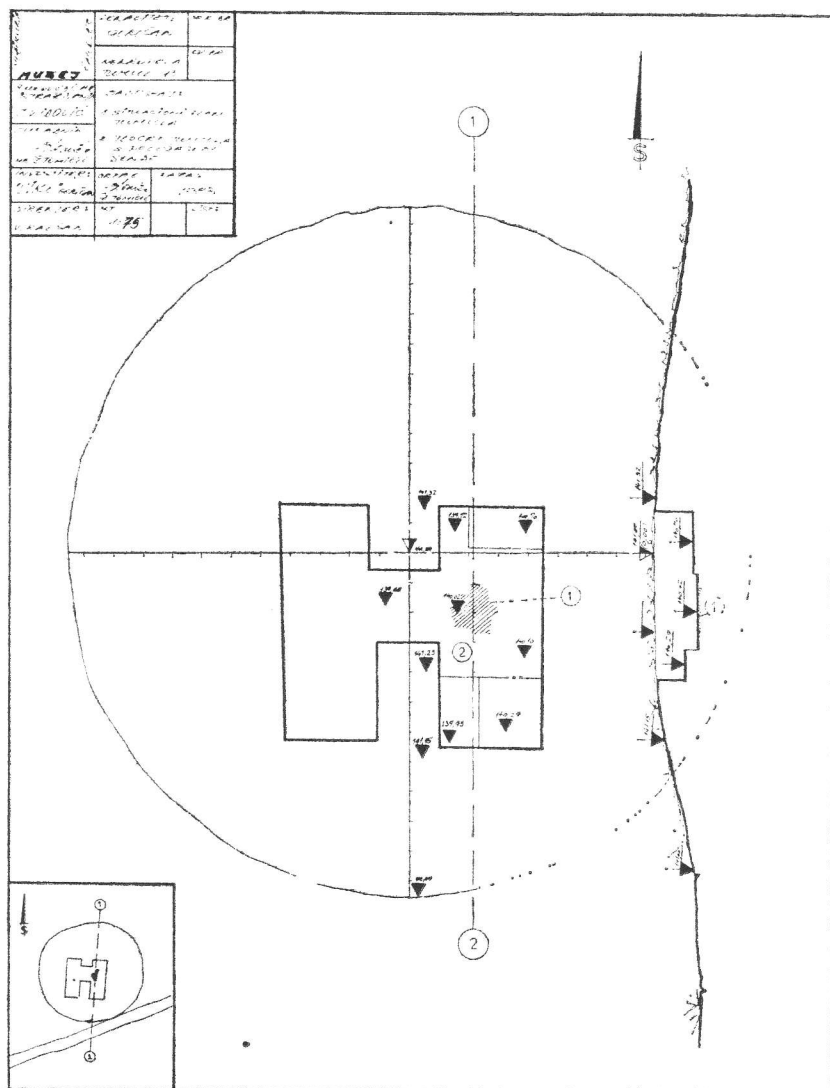

1. Situacioni položaj tumula

Tumul 13 promjera gotovo 30 m, kopamo sondama A i B veličine 8 x 4 m, budući da se nalazi na parcelama dvaju vlasnika, razmeđen drvodedom joha, koje kasnije spajamo prokopom (vidi kartu 2). Najviša kota tumula iznosi 141,89 m plus nadmorske visine, dok okolni teren iznosi + 141,00 m. Tumul istražujemo do dubine 1,40 m. Prilikom istraživanja sonde ne nailazimo na ostatke bilo kakve grobne komore, što je slučaj kod svih dosad istraženih grobova. Zemlja za zatrpavanje je mješavina ilovače i rječnog mulja uzeta iz potoka Bereka, koji protiče u neposrednoj blizini tumula i presjeca nekropolu. Neka otstupanja zapažamo kod nivoa tla gdje je nađena velika crvena posuda u intaktnom stanju. Prema nalazu intaktnog sloja crnice, očekivali smo nalaz 30 cm više što je pokazala praksa kod ranijih istraživanja grobova. Zasad je teško odrediti bilo kakav čvršći stav obreda ritusa pokapanja, no možda će buduća istraživanja unijeti više spoznaje i novih elemenata. Velika crvena posuda bogatih ornamenata koji su grafitirani kao i vrat i dno posude, nađena u intaktnom stanju, nažalost je jedini vrijedniji nalaz ovog groba. Ostaci inventara groba fragmenti posuda te patine od bronce, ukazuju na tragove pljačke. Vrijedno je još spomenuti željezni nožić nađen u neposrednoj blizini posuda ali dosta loše ušćuvan.

Tumul 14 — kopamo sondom veličine 6 x 6 m, u samome centru groba. Prilikom posjete vlasniku parcele, koji nam dozvoljava da kopamo bez otštete, upozorili smo da je vlasnik ranijih godina zemljištem sa kape tumula, izravnavao okolni teren parcele koji mu je često bio plavljen, a na položaju samog centra tumula tražio je pijesak za gradnju kuće, kojom prilikom je prema sjećanju na dubini od 60 cm, naišao na mnoštvo fragmenata keramičkih posuda; dok su neke male šalice koliko se sjeća bile i cijele, te budući da nije pronašao pijesak, zemljištem je zavezio dvorište. Kopanjem do dubine od 60 cm, uvjerali smo se da je grob u potpunosti devastiran, sondu zatrpavamo vraćajući grob u prvobitni položaj.

Tumul 15 kao i tumul 16 u njegovoj neposrednoj blizini nalaze se u obližnjem šumarku, a zbog svoje visine koja ne prelazi dvadesetak centimetara u početku nisu snimljeni na situacionoj karti položaja tumula jer je postojala vjerojatnost da su to samo ostaci zemlje preostali od vadenja korjenja kojeg većeg debla. Stoga u početku sondu otvaramo samo 4 x 4 m u samom centru groba čiji promjer ne prelazi 10 m. Na dubini od 40 cm. nailazimo na prve tragove fragmentirane keramike velikih crnih posuda sa rebrima, tanjura šalice, te ostatke brončane patine što nam ukazuje na tragove pljačke. Grob istražujemo do dubine 80 cm. (vidi kartu 3). Ovdje kao najvredniji nalaz moramo spomenuti 24 jantarne perle od ogrlice, veoma fino obrađene, porazbacane cijelom površinom nalaza is-

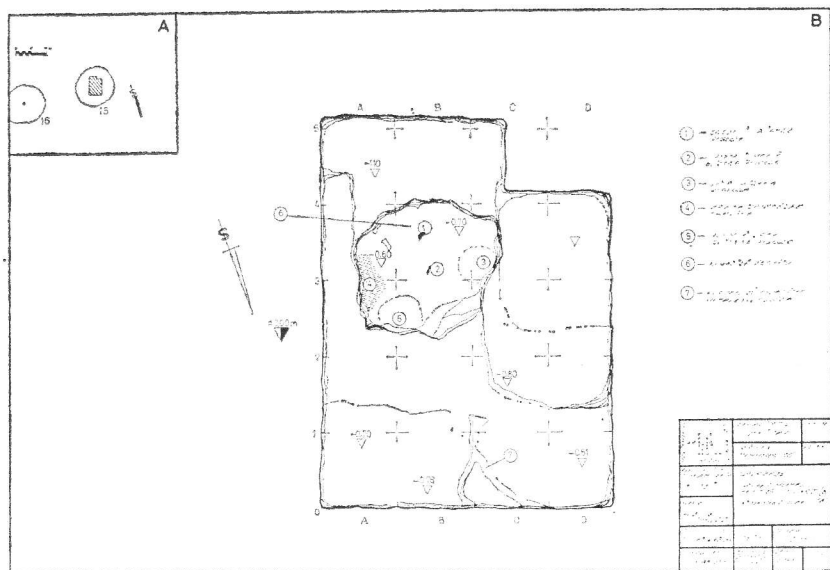

2. Goričan 83 — tlocrt tumula 13

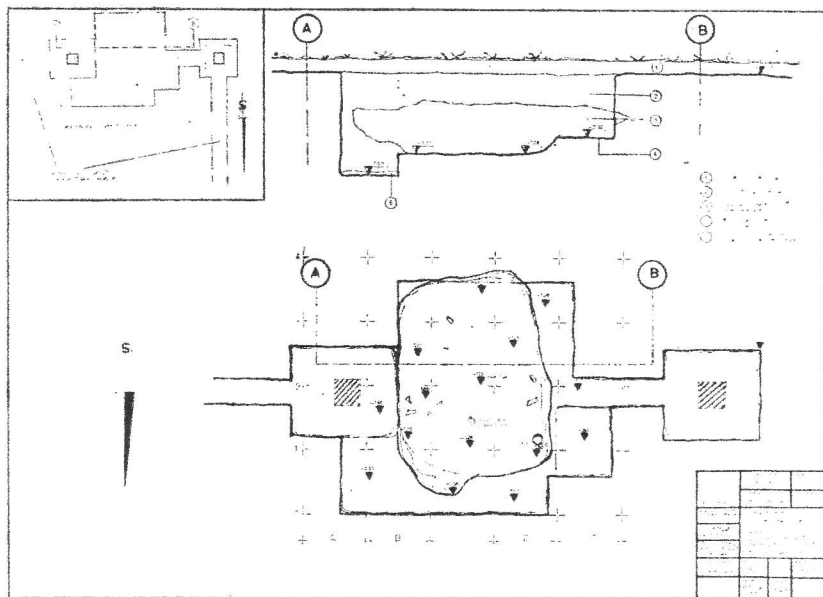
pale vjerojatno za vrijeme pljačke. Na karti je vidljiv veći konglomerat željeznog oksida, za koji smo u prvi mah pomislili da se radi o povećem željeznom predmetu. Grob nakon istraživanja vraćamo u prvobitan položaj.

Početak kolovoza započinju radovi na iskopu temelja za novu tvorničku halu »Dječje obuće Viko« iz Goričana u krugu stare tvornice a u neposrednoj blizini goričanske nekropole. Prilikom kopanja temelja nosećeg stupa (vidi kartu 4) radnici su naišli na oveći broj keramičkih fragmenata, o čemu je obaviješten direktor tvornice Blagus Stjepan koji obavještava muzej. Prvi tren činilo nam se da se radi o razorenom grobu, pošto je teren potpuno ravan, da bi nakon dvotjednog istraživanja bilo spašeno preko 2500 keramičkih pokretnih nalaza jednog poluzemuničkog objekta ukopanog do nivoa prirodnog nanosa riječnog šodra nasipanog sa desetak centimetara finog riječnog pijeska.

Cijeli prostor istražene poluzemunice ispunjen je muljevitom crnicom pomješanom sa keramičkim ostacima posuda i mnoštvom kostiju životinja. Svi pokretni nalazi pripadaju vremenskom intervalu od 8 — 5 st. prije nove ere tj. periodu starijeg željeznog doba. Keramički oblici raznorodne fature od najfinije do grube kućne keramike ukazuju na veliko bogatstvo formi, iako moramo naglasiti da

3. Goričan 83 — tlocrt tumula 15

4. Goričan 83 — tlocrt poluzemuničnog objekta položaj »Viko«

cjelovitijih posuda ima vrlo malo. Od vrijednijih nalaza ovdje ćemo navesti četiri pršljena mala za preslicu, nekoliko većih utega za tkalački stan, nekoliko glinenih perli, brus, komad perle od staklene paste, kućni maz kao i ostali predmeti na koje arheolozi nailaze prilikom istraživanja naseobinskih objekata. Cijeli prostor istražene zemunice ukazuje na tragove gara od sitnijih pruča, dok lokaciju kućnog ognjišta nismo mogli otkriti, kao ni noseću konstrukciju zbog hitnosti radova na novome objektu. Također nedostaje i metalnih predmeta.

Istraživanja lokaliteta Goričan kako nekropole tako i naselja sve više potvrđuje pretpostavku da na ovome području u vremenskom intervalu od 8 — 5 st. pr. n. ere egzistira snažna skupina etnika nastanivši se ovdje nakon prodora trako-kimerijskih naroda, izazvavši niz promjena značajnih za proučavanje perioda starijeg željeznog doba. Grobovi nekropole Goričan poput ostalih grobova skupine starijeg željeznog doba u susjednoj Sloveniji te predalpskom prostoru Austrije, odraz su vojno društvenog uređenja, karakterističnog za razvijenije kulture srednje Evrope, sa autohtonim naglaskom možda na način grafitiranja. Grobovi istraženi u ovogodišnjoj

kampanji u potpunosti odgovaraju u obredima načinu ukopa ostalim istraženim grobovima ranijih godina. Što pak se tiče prvih pokušaja istraživanja nastambi etnika ovog perioda, nužno je zasad naglasiti razliku kvalitete keramičkih nalaza između grobnih priloga te keramike za svakodnevnu upotrebu, čime dobivamo čvršći uvid u duhovnu kulturu etnika ovog područja. Dodatna istraživanja na ovome terenu pružit će vjerojatno nove spoznaje ne samo za ovo područje već i za širu regiju.

Josip Vidović, Muzej Međimurja Čakovec

NASTAVAK ISTRAŽIVANJA PERIODA STARIJEG ŽELJEZNOG DOBA NA LOKALITETU — GORIČAN '82.

Tokom mjeseca svibnja izvršene su predpripreme za početak arheoloških istraživanja na lokalitetu u Goričanu, pošto su osigurana sredstva u visini 70.000,00 din od strane OOUR-a »Dječja obuća VI-KO iz Goričana« pokrovitelja ovogodišnjih istraživanja, te prispjeća dozvole od strane Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Zagreba.

Istraživanja prethistorijskog lokaliteta u neposrednoj blizini sela Goričan započeta su 1974. godine i traju kontinuirano do 1980. godine sa manjim prekidima u kojem vremenskom intervalu je istraženo deset grobnih cjelina pod nadzorom dr Ksenije Vinski Gasparini, višeg naučnog suradnika Arheološkog muzeja iz Zagreba. Financijska sredstva u potpunosti osigurava Republički savjet za znanstveni rad, a istraživanja u suradnji prate i arheolozi Muzeja Međimurja.

Zbog objektivnih okolnosti istražen materijal nije još naučno valoriziran i objavljen, iako bogati nalazi to zaslužuju, kako za samu regiju tako i za širu okolicu. Istraživanje grobnih humaka značajno je za proučavanje perioda starijeg željeznog doba, odnosno prethistorijskog razdoblja na našem tlu, vezanih za praćenje promjena nastalih nakon trako-kimerijskog prodora krajem 8. i početkom 7 st. prije naše ere. Na području Međimurja evidentirano je u ranijem periodu niz gusto lociranih grobova ovog perioda u neposrednoj blizini sela Goričan — Hodošan — Čehovec — Turčišće, čiji